

ภูมิอากาศจังหวัดระยอง

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกของประเทศไทยตั้งอยู่ประมาณละติจูดที่ $12^{\circ} 37'$ เหนือ ลองจิจูด $101^{\circ} 20'$ ตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถยนต์ประมาณ 179 กิโลเมตร มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 3,552 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,220,000 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดชลบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดชลบุรี

ภูมิประเทศทั่วไป

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสลับที่ตอนเป็นลูกคลื่น พื้นที่ทางด้านเหนือและด้านตะวันออกเป็นที่ราบสลับภูเขาลาดต่ำลงสู่อ่าวไทยทางทิศใต้ มีพื้นที่ทิวเขา 2 แนว คือ ทิวเขาชะเมาทางทิศตะวันออกและทิวเขาที่อยู่ประมาณกึ่งกลางของตัวจังหวัดเป็นแนวยาวจากอำเภอเมืองระยองขึ้นไปทางเหนือ จังหวัดระยองมีแม่น้ำสายสั้น ๆ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาจันทบุรีและเทือกเขาบรรทัดไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำที่สำคัญได้แก่แม่น้ำระยอง ความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร ไหลผ่านท้องที่อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านค่าย อำเภอเมือง โดยไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระยอง และแม่น้ำประแสร์ ความยาวประมาณ 26 กิโลเมตร โดยมีต้นกำเนิดจากทิวเขาในจังหวัดจันทบุรี ไหลผ่านท้องที่ต่าง ๆ ในอำเภอแกลง อำเภอเขาชะเมา และลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำประแสร์ นอกจากนี้จังหวัดระยองยังมีชายฝั่งทะเล มีหาดทรายสวยงามและมีเกาะใหญ่น้อยเรียงรายเลียบตามแนวชายฝั่งนับเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

ลักษณะอากาศทั่วไป

จังหวัดระยอง อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดปกคลุมประเทศไทย 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่และเป็นลมที่พัดผ่านทะเลนำความชื้นและไอน้ำเข้าสู่จังหวัด ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกโดยทั่วไป

ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งฤดูกาลของจังหวัดระยองได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ ฤดูนี้อุณหภูมิของจังหวัดระยอง ไม่ลดต่ำมากเหมือนภาคอื่น ๆ เพราะเขตนี้อยู่ปลายมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ความหนาวเย็นจึงไม่ลดลงมาก นอกจากนี้ก็ยังมีชายฝั่งทะเลจึงทำให้จังหวัดระยองไม่หนาวเย็นมากนัก

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์และสิ้นสุดประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ระยะเวลาที่มีลมตะวันออกเฉียงใต้และลมเฉื่อยจากทะเลในตอนบ่ายพัดมาร่วมกับลมตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้ลมมีกำลังแรงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นฝั่งทะเลระยองในระยะเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนจึงมีคลื่นลมค่อนข้างแรงในตอนบ่ายและเย็น ทำให้อุณหภูมิไม่สูง อากาศจึงไม่ร้อนมากนัก

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งจะนำความชื้นจากทะเลอันดามันพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคตะวันออก ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกทั่วไป

อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกที่ได้รับอิทธิพลจากลมทะเลอยู่เสมอ ทำให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนักในฤดูร้อน และฤดูหนาวอากาศก็ไม่หนาวจัด โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 28.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 25.3 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำที่สุดที่เคยตรวจวัดได้ 12.5 องศาเซลเซียส ที่สถานีอากาศเกษตรห้วยโป่ง เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2518 ส่วนอุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 40.0 องศาเซลเซียส สถานีอุตุนิยมวิทยาระยอง เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2544

ฝน

สำหรับฝนที่ตกในจังหวัดระยองส่วนใหญ่เป็นฝนที่เกิดในช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดปกคลุมระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยจังหวัดระยองมีปริมาณฝนรวมเฉลี่ยตลอดปี 1,400.9 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 125 วัน เดือนที่มีฝนตกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปีคือเดือนพฤษภาคม กันยายน และเดือนตุลาคม โดยมีปริมาณฝนอยู่ในช่วง 190–260 มิลลิเมตร สำหรับปริมาณฝนสูงที่สุดใน 24 ชั่วโมงที่เคยตรวจได้คือ 193.0 มิลลิเมตร ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาระยอง เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2539

พายุหมุนเขตร้อน

จังหวัดระยองได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชันที่เคลื่อนตัวผ่าน ซึ่งส่งผลให้มีฝนตกหนักและน้ำท่วมได้ในบางพื้นที่ ซึ่งพายุดีเปรสชันที่เคยเคลื่อนผ่านและทำความเสียหายเป็นพายุที่มีถิ่นกำเนิดบริเวณทะเลจีนใต้ตอนล่าง โดยพายุนี้ได้เคลื่อนตัวผ่านประเทศกัมพูชาเข้าสู่จังหวัดตราดและเคลื่อนผ่านบริเวณจังหวัดระยอง

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดระยอง 2 ลูก ซึ่งมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันขณะเคลื่อนผ่าน โดยเคลื่อนตัวผ่านเข้ามาในเดือนตุลาคม (2502, 2528)

ที่ตั้งของสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดระยอง

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นนี้มาจากผลการตรวจอากาศของสถานีอุตุนิยมวิทยาระยอง (ละติจูด $12^{\circ} 37'$ เหนือ ลองจิจูด $101^{\circ} 20'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.6 เมตร) และสถานีอากาศเกษตรห้วยโป่ง (ละติจูด $12^{\circ} 44'$ เหนือ ลองจิจูด $101^{\circ} 08'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 43.0 เมตร) ซึ่งทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ เวลา 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังต่อไปนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยาระยอง ตั้งอยู่เลขที่ 67/6 หมู่ที่ 4 ทาดแม่รำพึง ต.ตะพง อ.เมือง จ.ระยอง 21000
โทร. (038) 655075

สถานีอากาศเกษตรห้วยโป่ง ต.ห้วยโป่ง อ.เมือง จ.ระยอง 21150 โทร. (038) 681701

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 – 2563
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา
มกราคม 2566